

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Η ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

Ενότητα: 7^η

Ελένη Περδικούρη

Τμήμα Φιλοσοφίας

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά **ΠΠ**
μαθήματα

Πότε γνωρίζω;

A. Τα κριτήρια της γνώσης

(Μετά τα Φυσικά Α 1 και Αναλυτικά Ύστερα Ι 2, 71 b):

(1) η διατύπωση καθολικών κανόνων και

(2) η γνώση της αιτίας, δηλαδή της εξήγησης γιατί ένα πράγμα ή ένα συμβάν x έχει την αντίστοιχη ιδιότητα ή παρουσιάζει τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά. Η διατύπωση καθολικών κανόνων έχει ως όρο δυνατότητας ότι το αντικείμενο δεν μπορεί να «έχει αλλιώς».

B. Επιστήμη:

Όχι σύνολο αληθών προτάσεων, εξαιρετικά συνεκτικό, όπως σήμερα, αλλά εσωτερική διάθεση του αντικειμένου που γνωρίζει, η οποία μας κάνει ικανούς να προσλαμβάνουμε αντικείμενα με έναν ορισμένο τρόπο, και να παρέχουμε γι' αυτά ικανοποιητική εξήγηση.

Η επιστήμη είναι, επιπλέον, αληθής γνώση. Η έννοια μιας ψευδούς επιστήμης θα ήταν αντιφατική. Αυτός που κατέχει την επιστήμη γνωρίζει ότι το αντικείμενο της γνώσης του δεν μπορεί να έχει αλλιώς. Αντιθέτως, όταν φανταζόμαστε ότι κάτι θα μπορούσε να έχει αλλιώς, ή όταν δεν είμαστε βέβαιοι ότι κάτι είναι έτσι, τότε έχουμε γνώμη, όχι επιστήμη. Άρα, η επιστήμη, για να διαφέρει από την γνώμη, δεν απαιτεί τον αναγκαίο χωρισμό των αντικειμένων σε αυτά που μπορούν να γνωσθούν και επιστημονικά και σε αυτά που δεν μπορούν. Κατά μία έννοια, η γνώμη και η επιστήμη έχουν το ίδιο αντικείμενο: Αν. Υστ. Ι 33, 89 a 23.

Κατά μία έννοια, αντικείμενο της επιστήμης είναι η αναφορά: αυτό για το οποίο μιλάμε, π. χ. η διαγώνιος. Κατά μίαν άλλη έννοια -αυστηρώς μιλώντας-, είναι αυτό που λέμε, π. χ. το αν η διαγώνιος είναι σύμμετρη ή ασύμμετρη.

Γ. Ο αποδεικτικός συλλογισμός: Αν. Υστ. Ι 2, 71 b 16.

Η απόδειξη στηρίζεται σε προτάσεις -τις προκείμενες-, που είναι αληθείς, πρωταρχικές και άμεσες, 'γνωριμώτερες' από το συμπέρασμα και πρότερες αυτού. Αυτές οι προτάσεις είναι αναπόδεικτες. Αν θέλαμε να τις αποδείξουμε κι αυτές, θα χρειαζόταν να στηριχτούμε σε άλλες, πιο πρωταρχικές • αυτό θα οδηγούσε σε επ' άπειρον αναγωγή.

Δ. Διάκριση μεταξύ «γνωριμώτερον καθ' ἡμᾶς» και «γνωριμώτερον καθ' αὐτό, ἢ ἀπλῶς ἢ φύσει».

Ε. Η ανακάλυψη του μέσου ὄρου ως αιτίας.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Ελένη Πεردικούρη, 2015. «Η γνώση και το πραγματικό στον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/PHIL1869/>

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση.

Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

- Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ